

TE KURA REO I TŪ KI WAIMĀRAMA

9-14 Kohitātea, 2000

Nā Tīmoti Kāretu

Kua eke tēnei ki te tuangahurutanga o ngā tau e tū ana ngā kura reo e whakahaeretia nei i raro i te maru o Te Taura Whiri i te Reo Māori. I te mea i tū te tuatahi ki Waimārama ka whakaarotia ake, me tū anō hoki tēnei ki reira.

Kāti, i runga tonu i taua whakaaro ikapahi mai ana tōna āhua 130 nei ki te whai tēnā i tōna, tēnā anō hoki i tōna āhuatanga o te reo i te kōingotia. He take tonu pea tērā kia āta whakaarotia ake inā hoki kāore pea i te eke ngā wawata, ngā awhero anō hoki o ētahi o te hunga haere mai. Aua atu, ko te take matua i whāia mai ai te kura ko te reo me ōna āhuatanga katoa ahakoa he aha engari mā te akonga anō ia e kuhu i runga tonu i tāna i manako nui ai.

E haere mai ana tēnā ko ngā ture whakatakoto i te kupu te whāinga nui, e haere mai ana tēnā ko ngā kīwaha me ngā kīrehu te whāinga nui, e haere mai ana tēnā ko te taha tuhituhi te whāinga nui, e haere mai ana tēnā ko te rongo tonu i te reo e kōrerotia ana i ngā wā katoa, i ngā wāhi katoa te whāinga nui i te mea koinei anake te wā e pērā ai i te kaha horapa o te reo Pākehā hei whakapōrearea, hei whakaupaupa i te ahu whakamua o tā tātou kaupapa. Engari ahakoa tērā, i te mutunga iho kei te kaiwhai i te reo tōna ū ki te kaupapa ahakoa ngā whakawai mai o te wā!

E kore e mutu tāku mihi ki tāku kāhui kaiwhakaako e kaha nei ki te pīkau i te kaupapa me te kaha o tā rātou whāngai i te kaupapa ki te hunga hiakai mai. Ehara tā rātou i te mahi māmā, ā, me kore ake a Rāhera hei whāngai i te hunga tino kore nei he reo ahakoa kiia atu ko ēnei kura e whakatūria kētia ana mō te hunga autai tonu ngā reo neke atu rānei i tērā te matatau i runga anō i tāku whakapono e nui ana ngā wāhi hei haere mā te hunga kore mōhio engari mō te hunga āhua mōhio nei koinei anake ngā kura e whakatūria ana mō tērā momo.

I a au e korero nei mō te hunga tino kore nei he reo e tika ana kia puta i a au he mihi ki te tira mai i Te Waipounamu me to ratou whakaaro rangatira ki te marae o Waimārama. Ko tā rātou i whakatakoto ai he pounamu mai i tō rātou nā takiwā me ōna kōrero whakamārama i te taha. Āhua hanepī ana te iwi kāinga i te rangatira o te whakaaro me te nuku o te whenua i haerehia mai ai e te hunga nei i runga i tō rātou kaingākau ki te reo.

I rangatira anō hoki te kura i te taenga mai o ngā kaitiaki hou o Te Taura Whiri i Te Reo Māori. I haere noa mai kia kite he aha te aha me te kī mai anō hoki a te tumuaki, a Tākuta Patu Hōhepa, ki tāna titiro he kura whai hua ēnei, ā, e tika ana kia tū tonu. I tua atu i tērā he hiahia tōna kia whakatūria kia rua ngā kura i te tau mō te hunga tino kore nei he reo. Otirā he take tēnei i kōrerotia kia noho wehe tonu ngā rōpū nei kia kore ai e riro mā tētahi tētahi e korero Pākehā ai, ā, kia kore anō hoki e noho noa mai i konā me te kore i paku mārama ki ngā korero kei te kōrerotia.

He take atu anō i whiriwhiritia, ko te āhua ki te roa o ngā hui, arā, kia rua wiki kē rānei te roa, kia noho tonu mai rānei ki te kotahi wiki noa iho te roa. He nui ngā whakaaro i puta, ko ētahi e whakahē ana i te whakaaro, ko ētahi ia e tautoko

ana i te whakaaro kia rua wiki kē te roa. Heoi anō kāore i puta he whakatau nā reira kei te noho tārewa tonu te kaupapa nei. Ko te iwi kāinga i whakaae ka taea e rātou te wāhi ki a rātou inā whāia kia rua wiki rawa te roa.

Kāti rā, hei whakatepe noa ake i te korero he mihi nui tonu ki te wairua o te hui ināhoki ahu kē mai ai tērā i te hunga whakaeke tae atu hoki ki ngā tūmau ka riro nei mā rātou e pangoro ai te whata roa a Manaia, ā, inā eke ki tērā me pēhea e kore ai e pai te wairua o te hui?

Kei ngā kaiwhakaute tūwaewae, hei konā mai rā koutou i roto i ngā mihi mutunga kore a te hunga i rongo i te mahana o ngā manaakitanga i ūhia e koutou ki runga i a rātou i eke mai ki tēnei o ngā kura reo.

KURA KI UAWA

Hei te 2-7 o Hōngongoi ka tū te kura tuarua mō tēnei tau ki Uawa (Tolaga Bay).

Ko te tino kaupapa o te hui nei he whakatika, he whakahōhonu, he whakawhānui i te matatau o te tangata ki te reo Māori.

Ko te utu whakauru mai ko te \$200. Ka hui katoa mai ki tēnei utu te noho, te kai me ngā whakaakoranga.

Kei te whārangi whakamutunga te puka-whakauru mai ki tēnei kura. Tēnā koa tuku mai tō tono me te haki kia tae mai i mua i te 23 Pipiri 2000.

Tēnā koutou katoa.

